

Türkçe Dersi Nasıl Yapılandırılabilir?

How Can The Turkish Lesson Be Structured?

Atilla DİLEKÇİ Dr., Bolu Milli Eğitim Müdürlüğü, dilekciatilla@gmail.com

Dilekçi, A. (2022). Türkçe dersi nasıl yapılandırılabilir?. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (2), 1375-1397.

Geliş tarihi: 22.11.2022

Kabul tarihi: 20.12.2022

Yayımlanma tarihi: 28.12.2022

Öz. Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerine göre dil eğitiminin nasıl yapılandırılabileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bunun için araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum desenine göre yapılmıştır. 7 sorudan oluşan açık uçlu görüşme formundaki sorular odağında 15 Türkçe öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine göre çözümlenmiş, uygun temalara kodlanmış ve temalar altında öğretmen görüşleri yorumlanmıştır. Öğretmenler, ortaokullardaki dil eğitimlerinde öğrencileri sözlü ve yazılı ifade edebilecekleri yetkinliğe ulaştırmayı temel hedef olarak belirtmiştir. Öğretmenler temel hedef doğrultusunda okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminin sağlanması gerektiğini dile getirmişlerdir. Öğretmenlere göre dil eğitimlerinde dil becerilerinin ve 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi hedeflenmelidir. Öğretmenler Türkçe dersi bir dil dersi olması dolayısıyla öğrencilere dil farkındalığı kazandırılması ve kültür aktarımı yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre ders kapsamında öğrencilere millî bir bilinç kazandırılmalıdır. Dil bilgisi öğretimi metne bağlı, uygulamaya dayalı, becerileri destekleyecek şekilde işlevsel yaklaşıma göre yapılmalıdır. Öğretmenler ortaokulda, bütün sınıf düzeylerinde Türkçe ders saatinin en az 6 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Türkçe derslerinde anlamlı ve kalıcı öğrenmeler için teknolojinin etkin ve doğru kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: “Dil eğitimi”, “Türkçe dersi”, “Dil becerileri”, “Ders saatleri”, “Dil bilgisi öğretimi”

Abstract. This study aims to reveal how to construct language education according to Turkish language teachers. To this end, the study is designed as a case study design, one of qualitative research methods. Face- to- face interviews were conducted with 15 teachers through an open-ended interview form including 7 questions. The data were analyzed through content analysis, appropriate themes were determined and teachers' views were interpreted under themes. Teachers reported that the fundamental goal was to make students acquire written and oral expression skills in language education in secondary schools. The teachers emphasize the necessity of improving reading, writing, listening and speaking skills based on the main objective. According to teachers, the improvement of language and 21st century skills should be aimed in language education. Teachers emphasize that the students should be taught the awareness of language learning and the need of cultural transfer by means of the fact that Turkish language course is a language education. According to teachers, national consciousness should be acquired as part of the courses. Grammar teaching should be fulfilled based on the text and practice in a way that it promotes skills within the scope of functional approach. Teachers note that lesson hours should be at least 6 hours at all class levels and that technology should be benefitted effectively properly for meaningful and permanent learning.

Keywords: “Language education”, “Turkish language course”, “Language skills”, “Lesson hours”, “Grammar teaching”

Extended Abstract

Introduction. There is an ongoing debate on the objectives, content, activities and the acts of assessment and evaluation within Turkish language courses in the literature (Alyılmaz, 2010; Çoban, 2016; Demir and Yapıcı, 2007; Erdoğan and Gök, 2009; Göçer, 2013; Işık and Erdem, 2016; Susar Kırmızı and Akkaya, 2009). The current problems related to Turkish language teaching has its roots from curricula, teaching methods, the physical environment where teaching is realized, course books, educational materials and assessment and evaluation approach (Alyılmaz, 2010). It is of importance to determine the perspectives of the teachers who carry out Turkish language courses in schools regarding this topic. The present study aims to reveal the views of Turkish language teachers on the construction of Turkish language courses. This study was carried out with the intention of contributing to the design and effective fulfillment of Turkish language courses. For this aim, answers to the following questions have been sought:

1. What should the objectives of Turkish language courses in secondary schools be? What should Turkish language course curriculum aim to teach?
2. What should the content to be taught in Turkish language courses be?
3. How should Turkish language courses be carried out? What should the activities be?
4. How and to what extent should the use of technology be in Turkish language courses?
5. How and to what extent should grammar be taught in Turkish language courses?
6. What should the acts of assessment and evaluation be in Turkish language courses?
7. How many lessons hours should Turkish language courses be in a week?

Method. The current study is designed as a case study design, one of qualitative research methods. Case study research is detailed exploration of the perceptions and opinions of the participants regarding a specific context (Gillham, 2000). The present study aims to reveal the views of Turkish language teachers on the construction of Turkish language courses. The participants of the study include 15 Turkish language teachers working at state secondary schools in the province of Bolu. The teachers were selected through convenient sampling method, one of purposive sampling methods. The research data were obtained via semi-structured interview form, consisting of 7 open-ended questions. The interview form was delivered to 5 field experts and the experts stated that the questions in the form were appropriate for the aim of the research. The questions covered the topics of the objectives, content, activities, the use of technology, grammar teaching, the acts of assessment and evaluation and lesson hours of Turkish language courses.

The data collection process was carried out face-to-face. Each teacher was interviewed at the predetermined time and the questions in the interview form were asked to participants. The teachers' answers were recorded in written. The data obtained were analyzed through content analysis. The research data were examined and coded under related themes and sub-themes. The frequency of themes was computed and tabulated. Besides, the sections of teachers' views were presented under each theme. Thus, the data gathered were given in findings section.

Results. Teachers reported that the fundamental goal was to make students acquire written and oral expression skills in language education in secondary schools. The teachers emphasize the necessity of improving reading, writing, listening and speaking skills based on the main objective. According to teachers, the improvement of language and 21st century skills are required to be aimed in language education. Teachers note that the improvement of language and 21st century skills are also required to be aimed in language education.

Teachers emphasize that the students should be taught the awareness of language learning and the need of cultural transfer by means of the fact that Turkish language course is a language education. According to teachers, national consciousness should be acquired as part of the courses. In addition, teachers state that social moral rules are taught to students by transferring values. Teachers state that the courses should be carried out with the contents that aim to develop language skills and grammar teaching based on the objectives specified in Turkish language course. In the

current research, teachers recommended functional grammar teaching that is communication- based grammar teaching within the framework of main topic and concepts at minimum levels in order to resolve the problems experienced in the courses. According to teachers, grammar teaching should be fulfilled based on the text and practice in a way that it promotes skills within the scope of functional approach.

According to Turkish language courses, technology should be used effectively and properly in order for meaningful and permanent learning. Teachers reported that Turkish language courses should be at least 6 lesson hours at all class levels.

Discussion and Conclusion. Fundamental skills have been included in 2006 Turkish language curriculum (Ministry of National Education, 2006). However, in 2015 and 2019 Turkish language curricula, students were aimed to acquire certain skills as critical thinking, problem- solving, creative thinking, collaboration, research and information literacy (MNE, 2015, 2019). According to teachers, among the objectives of language courses are the development of basic, cognitive and life skills.

Formal teaching methods have caused students to memorize grammar rules. Since students are unable to understand the rules they learn, they have difficulty in using them appropriately (Demir, 2013; Dolunay, 2013; Erdem ve Çelik, 2011; İşcan and Kolukısa, 2005; Sağır, 2002). In the current research, teachers recommended functional grammar teaching that is communication- based grammar teaching within the framework of main topic and concepts at minimum levels in order to resolve the problems experienced in the courses.

Teachers use traditional assessment and evaluation approaches in courses to a greater extent (Akata, 2009; Canbulat, Bıçak and Uyumaz, 2017; Gelbal and Kelecioğlu, 2007; Göçer, 2018; Karadüz, 2009; Metin and Demiryürek, 2009; Yıldırım, 2006; Yiğit and Kırımlı, 2014). Process- oriented assessment and evaluation approach should be adopted in courses. To this end, alternative assessment tools should be benefitted. Students' performances should be observed at certain intervals.

Giriş

Çocuklar dili aileden ve yakın çevreden edinirler. Çocuklar, ilkokula kaydolarak öğrencilik hayatlarına başlar ve çocukların örgün eğitim kurumlarında dil eğitimleri devam eder. İlkokulda sınıf öğretmenleri öğrencilere okuma ve yazmayı, Türkçenin doğru ve güzel kullanımını öğretir. Öğretmenler; daha çok öğrencilere harf tanıma, harfleri birleştirme, sesletim, kelime ve cümle yazmayı öğretir. Bu temel yeterlilikleri öğrencilere kazandırdıktan sonra ilerleyen sınıflarda basit metinler, düşük hacimli metinler okutur. Duygu ve düşüncelerini yazılı ifade edebilecek asgari yeterlilikleri öğrencilere kazandırır.

Öğrenciler, ilkokul mezuniyetlerinin ardından ortaokullarda öğrenim hayatlarına devam ederler. Bu öğrenim kademesinde dil dersleri Türkçe öğretmenlerinin rehberliğinde yürütülür. Türkçe öğretmenleri Türkçe dersi öğretim programları (TDÖP) ışığında dersleri yapılandırır. Program kazanımlarına göre öğrencilerin dil becerilerini geliştirirler. Öğrencilerin üst düzey okuma anlama becerileri kazanmaları ve dinleme becerilerini etkin kullanabilmelerine yönelik dersler işler. Öğrencilerin kendilerini farklı ortamlarda sözlü ifade edebilecekleri etkinlikler yapılır. Duygu ve düşünleri bir metin türü çerçevesinde yazılı aktarabilmelerine yönelik çalışmalar yaptırılır. Bütün ders sürecindeki çalışma, faaliyet ve etkinliklerin sonucunda dil becerileri gelişmiş öğrenciler yetiştirmek hedeflenir. Öğretim programlarında bu hedefler yer alır. Ancak öğretim programlarında da birtakım sorunlar söz konusudur. Öğretim kademelerine göre hazırlanan programlarda sürekliliğin sağlanamaması, dil becerilerindeki kazanım ifadelerinin yeteri kadar açık olmaması ve etkinlik örneklerinin tüm kazanımlara yayılmamış olması sorun olarak gösterilmektedir (Alyılmaz, 2010).

Türkçe dersinin amaçlarını öğrencilere kazandırmak için sunulacak içerikler ve yararlanılacak dokümanlar önemli bir durum teşkil etmektedir. Okullarda en yaygın kullanılan doküman olan ders kitaplarındaki metinlerin seçimi, yazım ve anlatımlarının doğru olması, terim birliğinin sağlanması öğrencilerin ders başarısını etkiler (Alyılmaz, 2010; Özbay, 2003). Ders kitaplarının yanında etkinlik kitabı, konu anlatımlı kitap, çalışma kâğıtları, sözlük, yazım kılavuzu, deyimler sözlüğü, atasözleri sözlüğü ve dil bilgisi kitapları, soru bankası ve akıllı defter kullanılır. Ayrıca web siteleri, dijital uygulamalar, videolar, ders sunuları, e-kitap, dijital oyunlar, animasyon, fotoğraf ve resimler gibi dijital eğitim öğretim kaynakları da kullanılmaktadır. Ders için bu kaynakların nasıl kullanılacağı, öğrenciler bu kaynaklardan hareketle hangi etkinlikleri yapacağı önemlidir. Çünkü bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin deneyim kazanmaları sağlanır.

Öğrenciler, derslerde öğretmenlerin onlara sunduğu içerikler üzerine düşünür ve o içeriklerden hareketle sınıf içinde birlikte çalışmalar yapar. Bu çalışmalar eğitim ortamında daha çok etkinlik olarak ifade edilir. Etkinlikler sınıf içinde amaca göre çeşitlilik gösterir. Dil becerilerinin gelişimi için metni anlama, yorumlama, analiz etme, değerlendirme ve başka metinlerle karşılaştırma, durum ya da olaylara yönelik neden-sonuç ilişkisi kurdurma iş birlikli çalışma, grup etkinlikleri akran değerlendirmesi, birlikte okuma, okuma çemberi, serbest okuma, birlikte kütüphaneye gitme, görsel okuma etkinlikleri metni tahmin etme, metin tamamlama, yaratıcı yazma gibi farklı türde etkinliklerden yararlanır (Çer, 2017; Göçen, 2020). Ayrıca ders sürecinde dil becerileri için farklı yöntem ve teknikler kullanılır. Bu yöntem ve teknikler ile farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere göre öğretim çeşitliliğinin sağlanması (Güneş, 2017) ve birden çok duyuya hitap eden uygulamaya dönük çalışmalarla (Lüle Mert, 2014) öğretimin somutlaşması sağlanır.

Türkçe dersinde öğrencilere ne kadar dil bilgisi öğretimi yapılacağı, sınıf düzeylerine göre konu dağılımlarının nasıl olacağı ve dil bilgisi öğretimin hangi yaklaşımlarla gerçekleştirileceği alanyazında tartışılmaya devam etmektedir (Dolunay, 2013). 2006 yılından önceki Türkçe dersi öğretim

programlarında dil bilgisi konuları okullarda yapısalıcı öğretim yaklaşımına göre işlenmiştir. Bu yaklaşımda dilin biçim ve yapı özellikleri odağa alınarak öğretim yapılır (Can, 2018; Luraghi ve Parodi, 2008; Yozgat, 2018). Buna bağlı olarak biçimci yaklaşımlarda anlam ve bağlam geri plandadır (Schaaik, 1998). 2006 TDÖP ile birlikte dil bilgisi konuları yapılandırmacı yaklaşıma ve sarmal bir tasarıma göre işlenmeye başlamıştır. Ancak öğretmenlerin dil bilgisi kurallarını sunuş yoluyla aktardıkları, birkaç örnekle konuyu öğretmeye çalıştıkları ve çoktan seçmeli sorularla konuları pekiştirdikleri bilinmektedir (Göçer ve Arslan, 2019). Kural öğretiminin teoride kaldığı öğrencilerin dil kullanımına yansımadağı söylenebilir. Ayrıca dil bilgisi dersten bağımsız bir alan olarak görülerek ayrı bir ders saatinde konuların öğretilmeye çalışıldığı bilinmektedir. Alyılmaz (2010) ilkokulda dil bilgisi öğretilmemesini; dil bilgisi kazanımlarının açık bir şekilde ifade edilmemesini, dil bilgisi konu dağılımında öğrencilerin bilişsel düzeylerine göre dengeli dağılmamasını dil bilgisi öğretiminde yaşanan zorluklar arasında göstermiştir. Bütün bu durumlar dil bilgisi öğretimi konusunda okullarda hedeflenen öğrenme ortamlarının oluşturulamadığını ve uygulamada zorluklar yaşandığını göstermektedir.

Ölçme ve değerlendirme bir dersin amacına ulaşmasını ölçen ve süreç içinde yapılan değerlendirmelerle dersin işlenişine yön veren faaliyetlerdir. Geleneksel ve tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile öğrencilerin dil becerileri ölçülür (Karatay ve Dilekçi, 2019). Ölçme ve değerlendirme dersin başında tanılayıcı, ders sürecinde biçimlendirici ve ders sonunda puanlayıcı bir işlev üstlenir. Bu işlevini farklı ölçme ve değerlendirme araç ve teknikleri yerine getirir. Kullanılacak ölçme aracını, soru türünü, sorunun bilişsel basamağını belirlerken; program kazanımları, öğrencinin bilişsel düzeyi dikkate alınır (Çakan, 2008). Dil dersinde amaca göre doğru ve yerinde yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmaları etkin dönüt imkânı sunarak öğrencilerin beceri gelişimini destekler.

Türkçe dersi öğretim programlarındaki kazanımların öğrencilere kazandırılması için işlenen içerikler, yapılan etkinlikler, kullanılan yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin hepsi haftalık ders programındaki saatlerde gerçekleştirilmeye çalışılır. 5 ve 6. sınıflarda 6 saat, 7 ve 8. sınıflarda 5 saat Türkçe dersi işlenir. Bu haftalık ders saatleri içerisinde öğrencilere Türkçe dersi kazanımlarını öğretmeye yönelik çalışmalar yapılır. Program kazanımlarını öğrencilere kazandırma konusunda zaman problemi yaşandığı bilinmektedir (Erdoğan ve Gök, 2009). Türkçe öğretmenleri belli bir sürede öğrencilere Türkçe dersinin hedeflerini gerçekleştirmeye çalışırlar.

Araştırmanın Amacı

Türkçe dersinin amaçlarının ne olacağı, hangi içeriklerin işleneceği, ne tür etkinliklerin yapılacağı ve uygulanacak ölçme ve değerlendirme faaliyetleri alanyazında tartışılmaya devam etmektedir (Alyılmaz, 2010; Çoban, 2016; Demir ve Yapıcı, 2007; Erdoğan ve Gök, 2009; Göçer, 2013; Işık ve Erdem, 2016; Susar Kırmızı ve Akkaya, 2009). Türkçe öğretiminin güncel sorunları öğretim programlarından, öğretim yöntemlerinden, öğretimin fiziki ortamından, ders kitaplarından, eğitim araç ve gereçlerinden ve ölçme ve değerlendirme yaklaşımından kaynaklanmaktadır (Alyılmaz, 2010). Türkçe derslerini okullarda yürüten öğretmenlerin bu konulara bakışını belirlemek önemlidir. Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe dersinin nasıl yapılandırılabileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Okullardaki Türkçe derslerinin daha doğru tasarlanması ve derslerin verimli işlenmesine katkıda bulunmak için bu araştırma yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları

Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ortaokullarda Türkçe dersinin amaçları ne olmalıdır? Türkçe Ders Programı ne öğretmeyi hedeflemelidir?

2. Türkçe derslerinde öğretilecek içerikler neler olmalıdır?
3. Türkçe dersleri nasıl işlenmelidir? Etkinlikler nasıl olmalıdır?
4. Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı ne kadar ve nasıl olmalıdır?
5. Türkçe derslerinde dil bilgisi ne kadar öğretilmeli ve nasıl öğretilmelidir?
6. Türkçe derslerinde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri nasıl olmalıdır?
7. Ortaokullarda haftalık Türkçe ders saati ne kadar olmalıdır?

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yapılmıştır. Durum çalışmalarında araştırma konusuyla ilgili katılımcıların algıları ve görüşleri belirlenir (Gillham, 2000). Bunun için araştırma konusuna dair sorular katılımcılara yöneltilir. Katılımcılar deneyimlerinden hareketle soruya dair görüşlerini söylerler. Araştırmacı katılımcıların görüşlerini kaydeder. Bu şekilde araştırılan durum bütün yönleriyle aydınlatılma, açıklanmaya çalışılır (Merriam, 1990). Bu çalışmada Türkçe dersinin nasıl yapılandırılabilmesine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bunun için hazırlanan öğretmen görüşme formundaki 7 soru öğretmenlere yöneltilmiştir. Dersin program, içerik, etkinlikler, ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik görüşleri ortaya konmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcıları Bolu ilinde devlet ortaokullarında görev yapan 15 Türkçe öğretmendir. Bu öğretmenler amaçlı örnekleme yöntemlerinde uygun örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Bu örnekleme seçim yönteminde kolay ulaşılabilir katılımcılardan hareketle çalışma grubu oluşturulur. Bu araştırma için kolaylıkla ulaşılabilen öğretmenler araştırmaya katılımcı olarak kabul edilmiştir. Katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Kişisel bilgiler		f
Cinsiyet	Kadın	5
	Erkek	10
Hizmet yılı	1-5 yıl	1
	6-10 yıl	7
	11-15 yıl	4
	16-20 yıl	1
	21-25 yıl	2
Eğitim durumu	Lisans	12
	Yüksek lisans	2
	Doktora	1

Araştırma katılımcısı Türkçe öğretmenlerinin 5’i kadın, 10’u erkektir. Öğretmenlerin 1’i 1-5 yıl, 7’si 6-10 yıl, 4’ü 11-15 yıl, 1’i 16-20 yıl ve 2’si 21-25 yıllık mesleki deneyime sahiptir. Öğretmenlerin 12’si lisans, 2’si yüksek lisans ve 1’i doktora mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. 7 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form beş alan uzmanına gönderilmiş yaptıkları değerlendirmeler sonucunda soruların araştırma amacına uygun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Görüşme formundaki sorular Türkçe dersinin amaçları, öğretilecek içerikler, yapılacak etkinlikler, kullanılacak teknoloji araçları, dil bilgisi öğretimi, ölçme ve değerlendirme faaliyetleri ve Türkçe ders saatleri ile ilgilidir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Her bir öğretmen ile belirlenen saatte bir araya gelmiş ve görüşme formundaki sorular öğretmenlere sorulmuştur. Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar yazılı olarak kaydedilmiştir. Böylece veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada 15 öğretmenden görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizine göre çözümlenmiştir. Veriler incelenmiş ilgili tema ve alt temalar altında kodlanmıştır. Bu temaların sıklıkları hesaplanmış ve tablolarda gösterilmiştir. Ayrıca her bir tema altında öğretmen görüşlerinden kesitler verilmiştir. Böylece ulaşılan veriler bulgu haline getirilmiştir.

Araştırmalarda geçerlilik için bütün süreç ve yapılan işlemler ayrıntılı kaydedilir, bulgu ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açıklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada sürecinde de yapılan bütün işlemler kaydedilmiş ve verilere ulaşma, verilerin incelenme aşamaları açıklanmıştır.

Araştırmada ulaşılan bulguların güvenilirliğini sağlamak üzere veriler araştırmacı ve bir uzman olmak üzere iki kişi tarafından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda ulaşılan verilerin benzerliğine bakılmış Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik hesaplama formülüne tutarlık hesaplanmıştır. Buna göre % 91 oranında sonuçların tutarlı olduğu belirlenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre tutarlılık göstermeyen veriler için araştırmacı ve uzman verileri birlikte tekrardan değerlendirmiş ve veriler üzerinde uzlaşarak uygun tema ve alt temalar altında kodlanmıştır. Böylece araştırmada ulaşılan sonuçların güvenilirliği sağlanmıştır.

Bulgular

Ortaokullarda Türkçe Dersinin Amaçları

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde amaçların neler olması gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 2'de ortaya konmuştur.

Tablo 2.

Türkçe dersi amaçları

Tema	Kod	Katılımcılar	f
İletişim	Kendini sözlü ve yazılı ifade edebilme	1, 2, 5, 8, 10, 11, 12, 14	8
	Türkçeyi doğru ve etkili kullanma	1, 5, 9, 10, 11, 12	6

	Söz varlığını zenginleştirme	1	1
	Telaffuz	1	1
Dil becerileri	Dil becerilerinin geliştirilmesi	3, 4, 6, 8, 13, 15	6
	Okuduğunu anlama	5, 7, 9	3
Dil bilgisi	Dil bilgisi öğretimi	3, 9, 10, 13	4
	Yazım ve noktalama kurallarını bilme	1	1
	Türkçenin temel kurallarını öğretme	2	1
21. yüzyıl becerileri	Temel becerileri kazandırma	3, 4, 15	3
	Bilişsel becerileri geliştirme	11, 15	2
	Yaşam becerileri kazandırma	4	1
Dil farkındalığı ve kültür aktarımı	Kültür aktarımı	3, 6, 15	3
	Dil bilinci	10, 12, 15	3
Değerler eğitimi	Ahlaklı ve bilinçli birey yetiştirme	14, 15	2

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe dersinin amaçları iletişim, dil becerileri, 21. Yüzyıl becerileri, dil farkındalığı ve kültür aktarımı ve değerler eğitimi temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

İletişim

İletişim teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Öncelikli amacı Türkçeyi doğru kullanan, kullandığı dilin yazım ve noktalama kurallarını iyi bilen, zengin sözcük dağarcığı olan, kendini rahat ifade edebilen ve telaffuzu iyi olan bireyler yetiştirmek (K1), Türkçe dersinin amacı Türkçe dilinin temel kurallarını öğretmek ve sözlü veya yazılı ifade becerisini artırmak olmalıdır (K2), Türkçemizi güzel konuşmak, duygularımızı hem sözle hem yazıyla ifade edebilmek (10)...”

Dil becerileri

Dil becerileri teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Türkçeyi yazı dilinde ve konuşma dilinde en doğru bir şekilde kullanabilmeli; okuduklarını en doğru şekilde anlayıp sentez yapıp değerlendirip hayata geçirebilmeli (K5), Dört temel dil becerisi için oluşturulan hedeflere ulaşmak olmalıdır (K6)...”

Dil bilgisi

Dil bilgisi teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Kullandığı dilin yazım ve noktalama kurallarını iyi bilen bireyler yetiştirmek (K1), Türkçe dersinin amacı Türkçe dilinin temel kurallarını öğretmek (K2), dil bilgisi kurallarını günlük hayatta da uygulayabilmek (K10)...”

21. yüzyıl becerileri

21. yüzyıl becerileri ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“2005-2006 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan ve mevcut programlarda da büyük ölçüde devam ettirilen öğrenme alanları, beceri alanları (dil sanatları) okuma, yazma, dinleme, konuşma becerisi ve bunları bütünleyen bir dil bilgisi öğretimi yerinde olacaktır. Bu noktada dilin kültür aktarımının en önemli taşıyıcı rolü dikkate alınarak disiplinler arası kazanımlara da yer verilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca mevcut programdan farklı olarak kazanımlar içeriklerle uyumlu ve bütünleşik olarak oluşturulmalıdır. Ara disiplin yaklaşımı da dikkate alınarak aşağıda yer alan beceriler dil öğretimi yoluyla öğrencilere kazandırılmalıdır. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, iletişim kurma, araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, yaratıcı düşünme, girişimcilik ve bilgi teknolojilerini kullanma (K3), Türkçe dersinin amaçları öğrencilerin; okuma, yazma, konuşma ve dinleme ile ilgili becerileri ile 21. yüzyılın gerektirdiği temel becerileri kazandırmaktır. Program öğrencilerin günlük yaşamda ve okulda kullanabilecekleri temel becerileri içermelidir (K4), Zihinsel becerilerini geliştirmek (K11), Düşünce becerilerini geliştirmek (K15)...”

Dil farkındalığı ve kültür aktarımı

Dil farkındalığı ve kültür aktarımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Türk çocuğunun olması istenilen kültürel donanım sağlanmaya çalışılmalıdır (K6), Dilimizi sevmek ve korumak (K10), Dili daha bilinçli kullanmak (K12) Dili sevdirmek millî ve kültürel değerlere önem vermelerini sağlamak (K15)...”

Değerler eğitimi

Değerler eğitimi ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Ahlaklı ve bilinçli bireyler yetiştirmek amaçlanmalıdır (K14), Değerler eğitimi vermek (K15).”

Türkçe Derslerinde Öğretilecek İçerikler

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde öğretilecek içeriklerin neler olması gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 3'te ortaya konmuştur.

Tablo 3.

Türkçe dersi içerikleri

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Beceriler	Dil becerilerinin gelişimi için içerikler	3, 12, 15	3
	Sözlü anlatım için konuşma içerikleri	1, 2, 9	3
	Söz varlığını geliştirici içerikler	1, 9	2
	Bilişsel, duyuşsal ve sosyal beceriler için içerikler	4	1
	Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaya yönelik içerikler	5	1
İçerik türü	Drama ve tiyatro içerikleri	8, 10	2

	Uygulamaya yönelik içerikler	12, 15	2
	Dinleme-izleme içerikleri	14	1
	Yazılı materyaller	14	1
	Dijital içerikler	5	1
	Sanatsal içerikler	10	1
	Uygun uzunlukta metinler	1	1
	İlgi çekici metinler	1	1
	Okuma alışkanlığına dair güncel yazılar	10	1
	Değer aktarımı için içerikler	3, 5, 7, 11	4
Millî ve ahlakî değerler	Millî kültür ve vatan sevgisi dokümanları	5, 7, 11	3
	Türk kültürüne uygun metinler	6, 7, 11	3
Dil bilgisi	Dil bilgisi kuralları için içerikler	1, 2, 5, 9	4
	Yazım ve noktalama için yazma etkinlikleri	1, 2	2
İçerik seçim ölçütleri	Öğrenci seviyelerine uygunluk	1, 11	2
	Çocuğa görelik ilkesi	1, 11	2

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe dersinin içerikleri beceriler, içerik türü, millî ve ahlakî değerler, dil bilgisi ve içerik seçim ölçütleri temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Beceriler

Beceriler teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Etkili ve akıcı bir şekilde konuşma yaptırabilecek etkinlikler (K1), Sözlü yazılı ifade şekillerinde yeterli seviyeye ulaşmak amaçlanmalıdır (K2), Beceri öğretimi yani temel dil becerilerinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dil bilgisi) öğretimi (K3), Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerini geliştirmeye dönük olmalıdır (K4), Türkçenin zenginliği olan atasözleri ve deyimler, kelimelerin anlamları, konuşma içerik olmalıdır (K9)...”

İçerik türü

İçerik türü teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Sözcük hazinesini geliştirici içerikler, etkili ve akıcı bir şekilde konuşma yaptırabilecek etkinlikler (K1), En önemlisi günümüz teknoloji çağında Türkçe öğretimi dijital içerikler üretebilen, öğrencilere teknolojik araçlar kullanarak kurdukları her türlü iletişimde Türkçeyi en güzel şekilde kullanabilmelerini sağlayacak beceriler kazandırılmalıdır (K5), Tiyatro ve şiir alanında içerikler artırılabilir. Tiyatro metinlerimiz çok sınırlı ve çocuklar tiyatroyu çok seviyor. Türkçe dersinin sanatsal yönü daha çok vurgulanabilir. Ayrıca kitap okumayı sevdiren güncel yazarların yazılarına da yer verilebilir (K10)...”

Millî ve ahlakî değerler

Millî ve ahlakî değerler teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Hem kültürel hem de kişisel gelişimi sağlayacak değerlerin aktarımı (K3), Ahlaki ve etik değerler müfredatın en belirleyici unsuru olmalıdır. Millî ve manevi duygular içeren metinlerle okuma, anlama çalışmalarına ağırlık verilmeli öğrencilerde vatan bilinci oluşturulmalıdır (K5), Türk kültürüne uygun metin içerikleri belirlenmelidir (K6)...”

Dil bilgisi

Dil bilgisi teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Dil bilgisi olarak Türkçenin kuralları, noktalamalara ve imla kurallarına uygun yazı yazdırma etkinlikleri (K1), Temel dil bilgisi kuralları, yazım ve noktalama kuralları (K2) Dil bilgisi içerik olmalıdır (K9)...”

İçerik seçim ölçütleri

İçerik seçim ölçütleri ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Çocuğa görelilik ilkesi dikkate alınarak içerikler belirlenmelidir (K1), İçerikler onların seviyesine uygun olmalıdır. Onları olumsuz duygu ve düşüncelerden uzak tutmalıdır (K11)...”

Türkçe Dersi İşleme Süreci

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinin nasıl işlenmesi gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 4'te ortaya konmuştur.

Tablo 4.

Türkçe dersi etkinlikleri

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Yaşam ve uygulama temelli etkinlikler	Uygulamaya dayalı etkinlikler	2, 5, 7, 8, 11	5
	Gerçek yaşam temelli etkinlikler	6, 7, 8, 10	4
	Okul dışı etkinlikler	4, 10	2
Dil becerileri	Dil becerilerinin hepsine yönelik etkinlikler olmalı	1, 15	2
	İfade etmeye dayalı örnek etkinlikler	2, 14	2
	Yapılandırmacı modele uygun etkinlikler	3	1
	Metne dayalı etkinlikler	13	1
Öğrenci düzeyi ve katılımı	Öğrencilerin etkin katılımı	6, 8, 9, 12	4
	Bilişsel gelişimi destekleyici etkinlikler	7	1
	Öğrenci düzeyine uygun etkinlikler	13	1
Araç ve yöntemler	Farklı yöntem ve teknikler	6, 9, 15	3
	Uygun öğrenme ortamı	6, 10	2
	Teknolojik araç kullanımı	5	1
Eğlenceli etkinlikler	Oyunlarla öğretim	5, 11	2
	Görsellerle dersin somutlaştırılması	5, 11	2
	Drama etkinlikleri	5, 15	2
	Eğlenceli ve öğretici dil bilgisi etkinlikleri	1, 15	2

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe ders işleme süreci yaşam ve uygulama temelli etkinlikler, dil becerileri, öğrenci düzeyi ve katılımı, araç ve yöntemler ve eğlenceli etkinlikler temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Yaşam ve uygulama temelli etkinlikler

Yaşam ve uygulama temelli etkinlikler ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Kurallara dayalı konular anlatılarak konuyla ilgili uygulamalı etkinlikler yapılmalıdır. İfade becerileri içinde örnekler sunularak öğrencilerin de uygulaması sağlanmalıdır (K2), Türkçe ders kitaplarının yanında dersler, ilgili kazanımların okul ortamında ve dışında yaşanır kılınarak, gerçek ve kurgusal yaşamın içinde verilmelidir (K4), Uygulamaya dayalı etkinlikler (K5), Yaşamın içerisinde doğal olarak oluşan ortamların örnek durumlar haline getirilmeli (K6), Günlük hayatla birebir bağlantılı olmalıdır (10)...”

Dil becerileri

Dil becerileri ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Türkçe dersinin büyük bir bölümü metinler üzerinden işlendiğinden her şeyden önce verilen metinler çocuğun seviyesine uygun ve ilgi çekici olmalıdır. Özellikle bilgilendirici metinlerin uzunluğu öğrencinin dikkatini dağıtmakta ve anlamasını güçlendirmektedir. Etkinlikler okuma, yazma, dinleme ve anlama gibi tüm alanları kapsayıcı olmalıdır (K1), On yılı aşkın bir zaman yapılandırmacı anlayış olarak kavramsallaşan hem ilkokul hem de ortaokul düzeyinde tecrübe ettiğimiz 2005,2009 ilkokul; 2006 ortaokul programına sahibiz. Burada yer alan örnek etkinliklerin ve bunun bir yansıması olan öğretmen kılavuz kitaplarda yer alan etkinliklerin oldukça iyi olduğunu düşünüyorum (K3)...”

Öğrenci düzeyi ve katılımı

Öğrenci düzeyi ve katılımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Farklı yöntem/teknikler kullanılarak çocuk daha aktif kılınmalıdır (K6), Okuduğunu düşünüp yaşam pratiğine nasıl taşınabileceğine yönelik etkinlikler yapılmalıdır (K7), Öğrenciyi derse katarak, etkin katılım sağlanmalı (K9), Derslerde dil becerilerine yönelik etkinliklerde farklı teknikler kullanılmalı (K15)...”

Araç ve yöntemler

Araç ve yöntemler ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Uygulamaya dayalı etkinliklerle, görselleştirip somutlaştırılarak, hatta daha küçük yaşlarda oyunlaştırılarak öğretilmelidir. Bence en önemlisi Türkçe derslerinde drama mutlaka kullanılmalıdır (K5), Yaşamın içerisinde doğal olarak oluşan ortamların örnek durumlar haline getirilmesi, çocuktan beklenen kişilik özellikleri ve davranış modellerinin öğretilecek ortamlar hazırlanması gerekir (K6), Konuya uygun yöntem ve teknikler uygulanmalı (K9), Dersler farklı ortamlarda da işlenmelidir. ‘Hayvan

Sevgisi’ teması hayvanların olduğu ortamda işlenmeli, ‘Sağlıklı Yiyecekler’ temasında sağlıklı yiyecekler öğrenciler tarafından mutlaka tadılmalı. Ev ödevleri de bu mantıkla verilmelidir (K10)...”

Eğlenceli etkinlikler

Eğlenceli etkinlikler ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Dil bilgisi etkinlikleri mümkün olduğunca hem eğlendirip hem öğreten türden olmalıdır (K1), Uygulamaya dayalı etkinliklerle, görselleştirip somutlaştırılarak, hatta daha küçük yaşlarda oyunlaştırılarak öğretilmelidir (K5)...”

Türkçe Derslerinde Teknoloji Kullanımı

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri Tablo 5’te ortaya konmuştur.

Tablo 5.

Türkçe dersinde teknoloji kullanımı

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Teknolojinin etkin kullanımı	Akıllı tahtalar etkin kullanılmalı.	1, 9, 10	3
	Dijital etkinliklerden yararlanılmalı.	2, 6, 13	3
	Teknoloji eğitimi kolaylaştırıyor.	5, 11, 13	3
	Teknoloji yeni nesle hitap ediyor.	5	1
	Teknoloji kalıcı öğrenmeleri destekliyor.	11	1
	Teknoloji araç ve uygulamaları beceri gelişiminde etkin kullanılmalı.	15	1
	Eğlenceli uygulamalardan yararlanılmalı.	1	1
Anlamli ve kalıcı öğrenme	Dijital görsellerle ders somutlaştırılabilir.	1, 2, 9, 10	4
	Dijital uygulamalar dinleme-izleme alanında kullanılabilir.	3, 10	2
	Yazma becerisi için web 2.0 uygulamaları kullanılabilir.	3, 13	2
	Dijital uygulamalarla konu tekrarı yapılabilir.	6, 7	2
	Konuşma eğitiminde iyi örnekleri izlenebilir.	3	1
	Dijital araç ve uygulamalar ödev yapımını takibini kolaylaştırabilir.	6	1
Teknolojinin yeterli düzeyde kullanımı	Teknoloji araçları yeterli düzeyde kullanılmalıdır.	4, 6, 8, 12, 14	5

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı teknolojinin etkin kullanımı, anlamli ve kalıcı öğrenme ve teknolojinin yeterli düzeyde kullanımı temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Teknolojinin etkin kullanımı

Teknolojinin etkin kullanımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Teknoloji bütün derslerde olduğu gibi Türkçe dersinin de artık vazgeçilmez bir parçasıdır. Hem metin işlenirken hem de dil bilgisi işlenirken teknolojinin öğrencilere kattığı görsellik ve özellikle eğlendirerek öğretmenin faydası azımsanmayacak kadar çoktur. Özellikle akıllı tahtalar dersin başından sonuna kadar açık tutulmalı ve etkin bir şekilde kullanılmalıdır (K1), Teknoloji olmazsa olmaz çünkü örnek göstermek veya görsel öğelerden yararlanarak daha çeşitli etkinlikler yapabilmek için teknolojiye yararlanmak gerektiğini düşünüyorum (K2), Teknoloji eğitimin artık vazgeçilmez bir unsuru. Kesinlikle kullanılmalı. Teknoloji ile büyüyen yeni nesillere hitap edebilmenin en etkili yolu teknolojik araçlardır. Ayrıca eğitimde çok büyük kolaylıktır (K5), Akıllı tahtayı ben her ders mutlaka açıyorum (K10)...”

Anlamlı ve kalıcı öğrenme

Anlamlı ve kalıcı öğrenme teması ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Program kazanımları dikkate alınarak yerinde, zamanın ve iyi hazırlanarak kullanılmalıdır. Özellikle dinleme/izleme öğrenme alanında kullanılması yerinde olacaktır. Ayrıca konuşma eğitimi esnasında, iyi konuşmacıları gözlemlemek açısından yerinde kullanımlar gerçekleştirilebilir. Son olarak yazma becerisinde de uygun web 2 araçları yardımıyla güzel sunular hazırlattırılabilir (K3), Anlattığım şeyin görselini göstermek veya bir film izleyip üzerinde konuşmak çocukların çok ilgisini çekiyor (K10)...”

Teknolojinin yeterli düzeyde kullanımı

Teknolojinin yeterli düzeyde kullanımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Zaman zaman kullanılmalıdır. Çok fazla teknoloji kullanımının becerileri geliştirebileceğini düşünmüyorum (K4), Teknoloji asgari düzeyde kullanılabilir (okuma-dinleme-dilbilgisi-öğrenme, tekrar ve ödevler için oyunlar vb.) (K6), Yeri ve zamanı geldiğinde kullanılmalıdır. Teknolojiye fazla bağlı kalınmamalıdır (K12)...”

Türkçe Derslerinde Dil Bilgisi Öğretimi

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde dil bilgisi öğretimine ilişkin görüşleri Tablo 6’da ortaya konmuştur.

Tablo 6.

Türkçe derslerinde dil bilgisi öğretimi

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Konu dağılımı	Bilişsel düzeye göre konu dağılımı yapılmalıdır.	1, 8, 9, 11, 15	5
	Dil bilgisi öğretimi ilköğretim çağında yapılmamalı.	5	1
	Sınav konularına göre dağılım gerçekleştirilmelidir.	13	1
	Yazım ve noktalama öğretilmemeli.	2	1
Öğretim süreci	Dil bilgisi metinler üzerinden gerçekleştirilmelidir.	4, 11	2

	Dil bilgisi öğretimi becerileri destekleyecek şekilde olmalıdır.	4, 6	2
	Dil bilgisi bağımsız bir alan şeklinde anlatılmalı.	12, 14	2
	Farklı türde ve birçok etkinlik yapılmalı.	1, 9	2
	Oyun temelli öğretim yapılmalı.	1	1
	Dil bilgisi uygulamalarla öğretilmeli.	14	1
	Öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalı.	9	1
	İlgi çekici materyaller kullanılmalı.	9	1
	Farklı yöntem ve teknikler kullanılabilir	11	1
	Dil bilgisi öğretimi sarmal bir şekilde yapılmalı.	5	1
İşlevsel dil bilgisi öğretimi	İletişim odaklı dil bilgisi öğretimi yapılmalı.	3, 7, 10	3
	Asgari düzeyde dil bilgisi öğretimi yapılmalı.	6, 7, 10	3
	Temel konu ve kavramlar anlatılmalı.	2, 10	2
	Dil bilgisinde terim karmaşıklığını önüne geçilmeli.	4	1

Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi öğretimine ilişkin görüşleri konu dağılımı, öğretim süreci ve işlevsel dil bilgisi öğretimi temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Konu dağılımı

Konu dağılımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Dil bilgisi konularının dağılımı yapılırken çocukların yaş seviyesine ve anlama kabiliyetlerine mutlaka dikkat edilmelidir (K1), Kelime türleri gibi temel kavramlar öğretilmeli fakat ekler gibi detaya giren bazı konular verilmemeli diye düşünüyorum. Yazım ve noktalama da verilmemesi gereken konular içerisinde olmalı (K2), Dilbilgisi sarmal bir şekilde öğretilmeli fakat çok erken dilbilgisi kurallarına çocuklar boğulmamalıdır. Çok erken (ilkokul) dil bilgisi kuralları verilmeye çalışılmış öğrenci ortaokula geldiğinde artık onun için hiç dikkat çekici bir yanı kalmıyor (K5)...”

Öğretim süreci

Öğretim süreci ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Konunun daha iyi anlaşılması ve unutulmaması açısından farklı türlerde bol bol etkinlikler yapılmalı ve bu etkinliklerin de özellikle yaş küçüldükçe oyunlaştırarak verilmesi sağlanmalıdır (K1), Öğretim, metinler üzerinden ve dört temel beceriyi destekleyecek şekilde öğretilmelidir (K4), Haftada bir saat dil bilgisi öğretilmelidir. Uygulamalı olarak öğretilmelidir (K14)...”

İşlevsel dil bilgisi öğretimi

İşlevsel dil bilgisi öğretimi ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Dilin bilgisi başka bir ifadeyle matematiği ve ritmi, bireylere iletişim halinde sunulmalıdır. Nitekim insan varlığı dili doğal iletişim halindeyken kavrar ve öğrenir. Bu konuda Chomsky ve

Vygotsky'nin dil öğretimi yaklaşımları temele alınabilir. Dolayısıyla Türkçe derslerinin saatlerce dil bilgisi öğretimine ayrılmasını doğru bulmuyorum. Çünkü işlevsel değil. İçerisinde bulunduğumuz çağda önemli ve kabul görmüş bir yaklaşım olarak işlevsel dil öğretimi en geçerli ve yararlı yoldur (K3), Programda oranı belli aslında ama çok fazla terime maruz kaldıklarını ve bu terim yoğunluğunun da dil bilgisi öğretim niteliğini düşürdüğünü düşünüyorum (K4), Standart Türkçeyi kullanabilecek ölçüde öğretilmesi yeterlidir. Aynı bir konu gibi öğretmek çocuğun zaten kullandığı dili ve kurallarına yabancı kalmasına ve öğrenememelerine neden olmaktadır. Konuşma ve yazma becerileri geliştirilirken dilbilgisi kuralları öğretilbilir (K6), Bence günlük hayatta çok fazla kullanılmayan konular (fiilde çatı, fiilimsi gibi) mümkünse müfredattan çıkarılabilir. Bunun yerine anlama dayalı etkinlikler fazlalaştırılabilir (K10)..."

Türkçe Derslerinde Ölçme ve Değerlendirme Faaliyetleri

Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine ilişkin görüşleri Tablo 7'de ortaya konmuştur.

Tablo 7.

Türkçe dersinde ölçme ve değerlendirme

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Dil becerileri	Dört dil becerisini ölçmeye yönelik olmalı.	1, 2, 6, 8	4
	Her beceriye özel ölçekler kullanılmalı.	4, 6, 8, 15	4
	Sözlü anlatım becerisi uygulamalı değerlendirilmeli.	2, 7, 10	3
	Yazılı anlatım becerileri değerlendirilmeli.	9	1
Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı	Süreç odaklı ölçme ve değerlendirme anlayışı benimsenmeli.	3, 6, 12, 15	4
	Alternatif ölçme araçlarından yararlanılmalı.	3, 15	2
	Performans odaklı ölçme yapılmalı.	12, 14	2
	Belli aralıklarda öğrenci gelişimi gözlenmeli.	12	1
	Açık uçlu ölçme araçları kullanılmalı.	5	1
Sınavlar için çoktan seçmeli testler kullanılmalı.	13	1	
Bilişsel beceriler	Üst düzey bilişsel beceriler ölçülmeli.	1, 11	2
Dil bilgisi	Dil bilgisi alanı ölçülmeli.	1	1

Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersinde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine ilişkin görüşleri dil becerileri, ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, bilişsel beceriler ve dil bilgisi temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Dil becerileri

Dil becerileri ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

"Hem yazılı hem de sözlü şekilde ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Özellikle sözlü ifade becerisi mutlaka uygulamalı olarak görülmelidir (K2), Her beceriye uygun ölçekler kullanılmalıdır. İmkânlar zorlanmalı ve okullarda ölçme birimleri kurulmalıdır. Ölçme birimleri süreci daha nitelikli hale getirebilir (K4), Farklı yöntem/teknikler kullanılarak yapılan derslerde dil becerileri ile ölçekler hazırlanarak süreç değerlendirmesi yapılmalıdır (K6), Çoktan seçmeli veya yazma becerilerine dayalı sınavlar zaten yapıyoruz. Bunlara ek olarak sözlü anlatıma dayalı sınavlar getirilebilir (K10)..."

Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı

Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Daha önce ifade ettiğim üzere 2006 programında yer alan değerlendirme yaklaşımları temele alınmalıdır. Süreç odaklı ve alternatif ölçme araçlarını merkeze alan bir yaklaşım benimsenmelidir. Ayrıca değerlendirme süreci eğitim durumlarında ayrı bir öge olarak düşünülmemelidir. Kısacası öğrenme için değerlendirme yaklaşımı temele alınmalı ve yargılayıcı, eleyici bir yaklaşım benimsenmemelidir (K3), Çoktan seçmeli soruların Türkçe dersi değerlendirmesinde bence bir belirleyiciliği yoktur. Hatta kolaya alıştırıcı, yazmada tembelleştiren bir yöntemdir. Yazmaya, dinlediklerini ve okuduklarını anlayıp yazıyla ya da konuşarak ifade edebilmeye dayalı sınavlar yapılmalıdır (K5)...”

Bilişsel beceriler

Bilişsel beceriler ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Anlama ve yorumlama gücünün yüksek olması gerekmektedir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirmeler tüm bu hususları kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır (K1), Öğrencilerin bilişsel gelişim süreçleri ölçülmelidir (K11)...”

Dil bilgisi

Dil bilgisi ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda ifade edilmiştir.

“Dil bilgisi konularına hâkim olmak gerektiğinden bu alanın ölçme ve değerlendirme faaliyeti yapılmalıdır (K1).”

Ortaokullarda Haftalık Türkçe Ders Saati

Türkçe öğretmenlerine göre ortaokullarda Türkçe derslerinin kaç saat olması gerektiğine yönelik görüşleri Tablo 8’de ortaya konmuştur.

Tablo 8.

Ortaokullarda Türkçe ders saati

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Türkçe ders saati yeterlidir	Mevcut ders saatleri yeterlidir.	1, 2, 4, 5, 7, 9	6
	Bütün sınıf düzeylerinde 6 saat olmalıdır.	3, 11, 12, 13, 14, 15	6
Türkçe ders saati artırılabilir	4 saatten az olmamalıdır.	8, 10	2
	Bütün sınıf düzeylerinde 10 saat olmalıdır.	6	1

Türkçe öğretmenlerinin ortaokullarda haftalık Türkçe derslerinin kaç saat olması gerektiğine ilişkin görüşleri Türkçe ders saati yeterlidir ve Türkçe ders saati artırılabilir temaları altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen görüşlerinden kesitler ilgili temaların altında verilmiştir.

Türkçe ders saati yeterlidir

Türkçe ders saati yeterlidir teması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Şu anda mevcut olan ders saatleri yeterli ve uygundur. Anlama ve yorumlama kabiliyeti düşük bir öğrenci sadece Türkçe dersinden değil hiçbir dersten başarılı olamaz. Bu nedenle bunu sağlayacak olan Türkçe ders saatlerinin fazla olmasında bir sakınca yoktur (K1), Saatten ziyade Türkçe dersinin içeriğinin günlük hayata katkı sağlayabilecek ve bireylerin dil eğitimini destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Saati 5-6 saat olarak belirlenebilir (K2), Şu an ders saatinin yeterli olduğunu düşünüyorum (K4), Şu andaki ders saatlerine ilaveten seçmeli derslerle takviye yapıldığında yeterlidir (K5)...”

Türkçe ders saati artırılabilir

Türkçe ders saati artırılabilir teması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Tüm sınıf düzeylerinde 6 saat yeterlidir (K3), Her gün 2 ders saati mutlaka Türkçe dersi olmalı, yani haftalık 10 saat olmalıdır (K6) 4 saat bence yeterli oluyor (K10), 6 saat ders olmalıdır. 2’si metin ağırlıklı, 2’si dil bilgisi ve 2’si temel dil becerileri ağırlıklı işlenmelidir (K13)...”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenler, ortaokullardaki dil derslerinde öğrencileri sözlü ve yazılı ifade edebilecekleri yetkinliğe ulaştırmayı temel hedef olarak belirtmiştir. Bu temel hedef doğrultusunda okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminin sağlanması gerektiğini dile getirmişlerdir. Öğretmenlere göre dilin doğru kullanımı için kuralların öğretimi Türkçe dersi öğretim programının amaçları arasında yer almalıdır. Öğretmenlerin Türkçe dersi amaçları 2006 yılından itibaren oluşturulan TDÖP amaçlarıyla benzerdir. Bu yönüyle bakıldığında şu an yürürlükte olan Türkçe dersi öğretim programı amaçlarının öğretmenlerin istekleri ile uyumludur.

2006 TDÖP’de temel beceriler yer almıştır (MEB, 2006). Ardından hazırlanan 2015 ve 2019 TDÖP’lerde de öğrencilere eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, iş birliği, araştırma ve bilgi okuryazarlığı gibi becerilerin kazandırılması amaçlanmıştır (MEB 2015, 2019). Öğretmenlere göre dil dersinin hedefleri arasında temel beceriler, bilişsel beceriler ve yaşam becerilerin gelişimi de hedeflenmelidir. Öğretmenlere göre öğrencilere dil becerilerinin yanında çağın becerileri arasında ifade edilen 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmalıdır.

Öğretmenler Türkçe derslerinde öğrencilere dil farkındalığı kazandırılması ve kültür aktarımı yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre ders kapsamında öğrencilere millî bir bilinç kazandırılmalıdır. Bunun yanında öğretmenler değer aktarımı yapılarak toplumsal ahlak kurallarının öğrencilere öğretilmesi gerektiğini düşünmüşlerdir. İyi karakterli insan yetiştirmek eğitimin temel amaçlarından biri olmuştur (Karatay, 2011). Öğrencilere millî ve manevi değerlerin aktarımı okulların genel öğretim amaçları içerisinde (Dilekçi, 2022). Türkçe dersinde kültürü, gelenekleri ve toplumsal yaşamı aktaran içerikler işlenir (Çarkıt, 2022). Bu süreçte öğrencilere kültür aktarımının doğrudan ve dolaylı olarak yapılması doğaldır. Bunun yanında değerler eğitimi tüm dersler kapsamında yapılması gerekir. Ancak sadece Türkçe dersi kapsamında bu kültür ve değer aktarımının yapılması ve bu aktarımların birincil amaç olarak görülmesi dil dersinin temel amacına ulaşılmasının ihmal edilmesine neden olabilir.

Öğretmenler Türkçe dersinde belirttikleri amaçlara uygun olarak dil becerilerinin gelişime dönük ve dil bilgisi öğretimini destekleyecek içeriklerle derslerin işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanında bu içeriklerin Türk kültürüne uygun ve değer aktarımını içeren dokümanlardan oluşması gerektiği dile getirilmiştir. Nitekim öğretmenlerin bu dokümanlar aracılığıyla kültür aktarımı yaptıkları bilinmektedir (Çarkıt, 2020). Öğretmenler bu içeriklerle millî ve manevi bireyler yetiştirmek için gerekli olduğunu düşünmüşlerdir.

Öğretmenlere göre Türkçe dersi kapsamında seçilecek içerikler için öğrenci seviyesine uygunluk ve çocuğa görelilik ilkelere dikkate alınması gerekir. Nitekim öğrenciler biliş düzeylerine uygun içerikleri daha iyi kavrayabilir. Yine çocukların duyu ve düşünce dünyasına uygun seçilmiş içerikler, onların ilgilerini çekebilir ve konuları onlar için somutlaştırabilir. Öğretmenler bunun için drama ve tiyatro dokümanları, uygulamaya yönelik içerikler, dinleme-izleme içerikleri, yazılı materyaller, dijital içerikler, sanatsal içerikler, uygun uzunlukta metinler, ilgi çekici metinler ve güncel yazılar kullanabilir.

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe dersleri yaşam temelli ve uygulamaya dayalı etkinliklerle işlenmelidir. Ayrıca sınıf içinde yapılan etkinliklerin yanında okul dışında da çeşitli etkinlikler yapılmalıdır. Etkinlikler dil becerilerinin bütününe ve üst bilişsel süreçlere yönelik hazırlanmalıdır. Bu etkinlikler öğrenci düzeyine uygun ve öğrencilerin etkin katılımını sağlamalıdır. Bunun için zengin bir öğrenme ortamı oluşturulmalı, teknolojik araçlarla desteklenmeli, farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Eğlenceli bir ortam için oyunlarla öğretim yöntemlerinden, drama etkinliklerinden ve görsellerden yararlanılmalıdır.

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe derslerinde anlamlı ve kalıcı öğrenmeler için teknolojinin etkin ve doğru kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Dinleme-izleme, konuşma ve yazma becerileri için web 2.0 araçları kullanılabilir. Dijital uygulamalarla konu tekrarı ve ödev takibi yapılabilir. Sınıflardaki akıllı tahtaların derslerde etkin ve doğru kullanılması, sınıfın çok uyaranlı öğrenme ortamına dönüştürülmesi sağlanabilir. Dil becerilerinin gelişimi için farklı dijital araç ve uygulamalardan yararlanılabilir (Benzer, 2019). EBA platformunun da Türkçe derslerinde etkin kullanımı dil becerilerini destekleyecektir (Dilekçi, 2021). Bu aygıt ve platform teknolojinin dersle bütünleştirilmesini sağlayacak farklı öğrenme stillerindeki öğrencilere göre öğretimin çeşitlendirilebileceği ve kişiye özgü öğrenme tasarlayarak bireyselleştirilmiş öğrenmeye uygun kullanılabileceği söylenebilir.

Biçimsel öğretim yaklaşımları öğrencilerin dil bilgisi kurallarını ezberlemelerine neden olmuştur. Öğrenciler öğrendikleri kuralları tam olarak anlamadıklarından uygun şekilde kullanmakta zorlanmışlardır (Demir, 2013; Dolunay, 2013; Erdem ve Çelik, 2011; Göçer ve Arslan 2019; İşcan ve Kolkusa, 2005; Sağır, 2002). Bu çalışmada öğretmenler yaşanan bu sorunların çözümü için derslerde asgari düzeyde, temel konu ve kavramlar çerçevesinde ve iletişim odaklı dil bilgisi öğretimi yani işlevsel dil bilgisi öğretimi yapılmasını önermişlerdir. İşlevsel dil bilgisinde dil bir iletişim aracı olarak değerlendirilir ve dil birimlerinin kullanımı odağa alınarak öğretim yapılır (İmer vd., 2011; Kıran ve Kıran, 2010; Luraghi ve Parodi, 2008; Vardar, 2007; Yozgat, 2018). Türkçe öğretmenlerine göre dil bilgisinde terim karmaşıklığının önüne geçilmesi dil bilgisi konularının öğretimini kolaylaştırır. Buna göre bilişsel düzeylerine göre dil bilgisi konularının dağılımının yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca ilkökul çağında dil bilgisi öğretimi yapılmamasının daha doğru olacağını; sınavlara göre konuların dağılımının yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin sınav odaklı dil bilgisi öğretiminin yapılmasını istemeleri ölçme ve değerlendirmenin dersler üzerindeki etkisinin bir göstergesidir (Karatay ve Dilekçi, 2019).

Öğretmenlere göre dil bilgisi öğretimi metne bağlı, uygulamaya dayalı, becerileri destekleyecek şekilde etkinliklerle yapılmalıdır. Dil bilgisi temel dil becerileri ile bütünleştirilmelidir (Demir, 2013;

Erdem ve Çelik, 2011; Sağır, 2002). Dil bilgisi öğretimi mevcut programdaki gibi sarmal bir şekilde tasarlanmalıdır. Farklı türde birçok etkinlik yapılmalı, ilgi çekici materyallerle ders somutlaştırılmalı ve oyunlarla öğrencinin etkin katılımı sağlanmalı ve çeşitli yöntemlerle öğretim süreci zenginleştirilmelidir.

Öğretmenler derslerde daha çok geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanmaktadır (Akata, 2009; Canbulat, Bıçak ve Uyumaz, 2017; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Göçer, 2018; Karadüz, 2009; Metin ve Demiryürek, 2009; Yıldırım, 2006; Yiğit ve Kırımlı, 2014). Derslerde süreç odaklı ölçme ve değerlendirme anlayışı benimsenmeli. Bunun için alternatif ölçme araçlarından yararlanılmalıdır. Belli aralıklarda öğrencilerin performansları gözlemlenmelidir. Açık uçlu sorular ile öğrencilerin cevabını kendilerinin yapılandığı ve ifade edici becerilerini ortaya koyacağı ölçme araçlarından yararlanılmalıdır.

Alanyazında Türkçe derslerinde daha çok okuduğunu anlama becerisi ölçülmeye çalışılmış, sınavlarda en çok çoktan seçmeli soru türü kullanmış, soruların daha çok bilgi ve kavrama düzeyini ölçtüğü belirlenmiştir (Karatay ve Dilekçi, 2019). Bu araştırmada öğretmenlerin Türkçe derslerinde dört dil becerisi için ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Her bir beceri için özel ölçeklerin kullanılması yararlı olacaktır. Öğrencilerin sözlü anlatım becerilerinin uygulamalı değerlendirilmesinin gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişimi için öğretmenler öğrenci metinlerini dikkatli değerlendirmeli, öğrencilere bu konuda dönütler vermelidir. Uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki sorularla öğrencilerin üst düzey bilişsel basamakları değerlendirilmelidir. Dört dil becerisini üst düzey bilişsel basamaklara göre farklı ölçme araçları ile değerlendirmek öğrencilerin dil becerilerin gelişimini destekleyeceği ve Türkçe dersinin amacına ulaşmasını sağlayacağı söylenebilir.

Türkçe öğretmenlerinin bir kısmı ortaokullardaki Türkçe derslerinin yeterli olduğunu düşünürken ders saatlerinin artırılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Bütün sınıf düzeylerinde Türkçe ders saatinin en az 6 saat olması yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmenler ders saatlerinin dil becerilerine göre yapılandırılmasını önermişlerdir. Türkçe dersinin diğer derslerdeki başarıyı da etkilediği (Güneş vd., 2010) dikkate alındığında öğrencilerin okuma, anlama ve ifade etme becerilerinin tam olması öğrencilerin akademik başarılarını olumlu etkileyeceği söylenebilir. Araştırma sonucunda aşağıdaki öneriler sıralanmıştır.

- Öğretim programları dil becerilerinin yanında 21. yy. becerilerin gelişimini de hedefleyebilir.
- Dil eğitiminde sınıf içi ve dışında kullanılacak materyaller ve teknoloji araçları çeşitlendirilebilir.
- Dil eğitiminde kültür aktarımı belirlenen bir plan dâhilinde yapılabilir.
- Dil bilgisi öğretimi işlevsel yaklaşıma göre yapılabilir.
- Dil eğitimde yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarından yararlanılabilir.
- Ortaokullarda bütün sınıf düzeylerinde Türkçe dersi 6 saat olabilir.

Kaynakça

- Akata, A. (2009). *Türkçe programıyla ilgili ölçme ve değerlendirme sürecinin işlevselliği üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçenin Öğretiminin Sorunları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 729-749.
- Benzer, A. (2019). *Dil eğitiminde teknoloji ile ilgili temel kavramlar ve uygulamalar (s. 313-348)*, *Dil Eğitiminin Temel Kavramları* (Ed. Karatay, H). Asos yayınları.
- Can, Ö. (Ed.). (2018). *Dilbilim kuramları, iki düzlem beş kuram*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Canbulat M., Bıçak B., & Uyumaz G. (2017). Türkçe öğretmenlerinin kullandıkları ölçme ve değerlendirme yaklaşımları. *International Journal of Languages' Education and Teaching* 5(1), 462-477.
- Çakan, M. (2008). *Eğitim sistemimizde yaygın olarak kullanılan test türleri*. Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Tekindal S. (ed.). Pegem Akademi.
- Çarkıt, C. (2020). Ortaokul Türkçe derslerinde kültür aktarımına yönelik uygulamalar. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1380-1389. doi: 10.24106/kefdergi.4017
- Çer, E. (2017). Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretimine yönelik yeterlilikleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 68-89.
- Çoban, A. (2016). Türkçe eğitimi ve öğretiminin sorunları. *Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 121-138. Doi: 10.20322/lt.36849
- Demir, C., & Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 177-192.
- Demir, T. (2013). Türkçe derslerinde dil bilgisi konuları öğrenilirken kullanılan öğrenme stratejileri üzerine bir değerlendirme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 167-206.
- Dilekçi, A. (2021). Türkçe eğitimi açısından Eğitim Bilişim Ağı (EBA). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 1-17. DOI: 10.29000/rumelide.1032354.
- Dilekçi, A. (2022). Türkçe ders kitaplarındaki tiyatro metinlerinin değerler aktarımı bakımından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 44-58. DOI: 10.17679/inuefd.1024499
- Dolunay, S. K. (2013). *Dil bilgisi öğretimi*. Türkçe Öğretimi El Kitabı (Ed. A. Güzel ve H. Karatay). Pegem Akademi Yayınları
- Erdem, İ., & Çelik, M. (2011). Dil bilgisi öğretim yöntemi üzerine değerlendirmeler. *Turkish Studies*, 6(1), 1030-1041.
- Erdoğan, T., & Gök, B. (2009). Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler: Ankara örneği. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 1-16.
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterli algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gillham, B. (2000). *Case study research methods*. Continuum House.
- Göçen, G. (2020). Türkçe eğitiminde algisal dil becerilerine yönelik yapılan uygulamalar ve yaşanan sorunlar. *Journal of Sustainable Educational Studies*, 1(1), 64-77.
- Göçer, A. (2013). Türkçe Öğretmen Adaylarına Göre Türkçenin Güncel Sorunları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11). 491-515.
- Göçer, A. (2018). Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerinin ölçme değerlendirme bileşenleri ve performans göstergeleri bağlamında incelenmesi. *BEÜ-SBE Dergisi*, 7(1), 194-210.
- Göçer, A., & Arslan, S. (2019). Ortaokulda gerçekleştirilen dil bilgisi öğretimi durumunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 297-326
- Güneş, F. (2017). Türkçe öğretiminde etkinlik yaklaşımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 48-64.
- Güneşli, A. Özder, H. Konedralı, G., & Arsan N. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe ile Diğer Ders Başarıları Arasındaki İlişki. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 7, 60-72.
- Işık, R., & Erdem, İ. (2016). Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi (Muş ili örneği). *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11(3), 1309-1332. Doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9312>
- İmer, K., Kocaman, A., & Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- İşcan, A., & Kolukısa, H. (2005). İlköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 299-308.
- Karadüz, A. (2009). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yapılandırmacı öğrenme kavramı bağlamında eleştirisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XXII(1), 189-210.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay H., & Dilekçi, A. (2019). Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(Özel sayı 1), 685-716.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies* 6(1), 1439-1454.
- Kıran, Z., & Kıran, A. (2010). *Dilbilime giriş* (3. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Luraghi, S., & Parodi, C. (2008). *Key terms in syntax and syntactic theory*. Continuum International Publishing Group.
- Lüle Mert, E. (2014) Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılacak etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Merriam, S. B. (1990). *Case study research in education*. Jossey-Bass.
- Metin, M., & Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 37-51.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). *Türkçe dersi öğretim programı*.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2015). *Türkçe dersi öğretim programı*. <https://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2015.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>
- Özbay, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Gölge Ofset Matbaacılık.
- Sağır, M. (2002). İlköğretim okullarında dil bilgisi öğretimi. *Türk Dili Dergisi*, 1(601), 56-59.
- Schaaik, G. V. (1998). İşlevsel dilbilgisi nedir?. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 9, 9-25.
- Susar Kırmızı, F., & Akkaya, N. (2009). Türkçe öğretimi programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25(1), 42-54.
- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü* (2. baskı). Multilingual Yayınları.
- Yıldırım, A. (2006). *İlköğretim okulları ikinci kademedeki ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşler: Diyarbakır ve Elazığ ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, F., & Kırımlı, B. (2014). Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulama biçimleri ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 1621-1639.
- Yozgat, U. (2018). *Dilbilimde biçimci ve işlevci düzlem*. (154-212). Ö. Can (Ed.), *Dilbilim Kuramları İki Düzlem Beş Kuram* (154-212). İthaki Yayınları.